

**BILAGA 2 internremissutskick 2 Agenda2030 förtydligande-
Vad Agenda2030 innebär för Vaggeryds kommun**

**Del av
Strategiskt utvecklings – och hållbarhetsprogram**

Remiss 1: Förtydligande av mål och målkriterier

Remiss 2: Mätning, uppföljning och ambitionsnivå

v. 2020-06-30

Uppdaterade versioner redigerade med inspel intern remiss kommer att återfinnas på intranät:
<https://vi.vaggeryd.se/grupper/grupper/strategisktutvecklingsochhallbarhetsprogramforvaggerydskommun20202022.704.9d9664e16e1bebec4a4a94.html>

Agenda2030 Förtydligande

Inledning

Förtydligandet av vad Agenda2030 innebär för Vaggeryds kommun är en del av en intern remissomgång 2 kring ett strategiskt utvecklings- och hållbarhetsprogram som enligt KF beslut 2019-05-27 ska förtydliga fullmäktiges övergripande mål samt säkerställa hållbarhetsperspektivet enligt Agenda2030.

Intern remiss 2 är till största delen fokuserad på Bilaga 1, KF mål ambitionsnivå, och detta dokument (bilaga 2) kan användas för en ökad förståelse av ambitionsnivån föreslagen i bilaga 1.

Förtydligandet är baserat på Glokala Sveriges arbetsmaterial för Agenda2030, ett projekt Vaggeryds kommun deltar i.

Ett utkast till nationell vägledning till kommuner och regioner kring arbete med Agenda2030 är under remiss och beräknas vara godkänd under året.

Vaggeryds kommuns arbete med Agenda2030 följer till mycket stor del den nationella vägledningen.

Agenda2030 och hållbarhet som princip

I september 2015 antog världens stats- och regeringschefer Agenda 2030. Det är 17 globala mål för hållbar utveckling som syftar till att utrota fattigdom, stoppa klimatförändringar och skapa fredliga och trygga samhällen. Agenda 2030 gäller för alla människor och länder och vi måste gemensamt arbeta för att vi ska nå målen. Det kräver engagemang från regeringen, kommuner, och regioner, näringsliv och civilsamhället. Vi har alla en viktig roll att spela för att ingen människa ska lämnas utanför.

Som komplement till Agenda2030 används olika principer för att förstå hållbarhet och göra det hanterbart. Den mest utbredda är principen om ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

En annan princip är de fyra systemvillkoren framarbetade av en forskare under ledning av Karl-Henrik Robèrt och organisationen Det Naturliga steget, med tre villkor kring naturen och ett fjärde som en förutsättning. Naturen inte är gjord för att vi systematiskt:

- Utarmar ämnen från berggrunden i naturen.
- Ökar ämnen från samhällets produktion i naturen
- Manipulerar och överutnyttjar naturen

Förutsättningen som lyfts är att i ett hållbart samhälle ska resurserna användas rättvist och effektivt och människors grundläggande behov ska tillgodoses.

17 Globala mål kopplade till fyra lokala övergripande mål

De 17 globala målen har omhändertagits i fyra lokala mål för Vaggeryds kommun.

KF mål 1 Vaggeryds kommun ska vara en plats med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen

Delmål: Miljö och naturresurser, hållbar tillväxt i hela kommunen, beredskap för oönskade händelser samt den upplevda effekten hos de som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun

Av de 17 Globala målen är mål 11, Hållbara städer och samhällen, en samlande bild av kopplingen mellan Agenda2030 och KF mål 1. Fördjupade delar finns i de Globala målen 6 (Vatten), 7 (Energi), delar av mål 2 (ingen hunger) och delar av mål 9 (Industri, innovationer, infrastruktur), 12 (konsumtion och produktion), 13 (Klimatförändringar), 14 (Hav) samt 15 (ekosystem och biologisk mångfald).

KF mål 2 Vaggeryds kommun ska vara en plats med en hög sysselsättning, ett varierat näringsliv och en utbildning med god kvalitet

Delmål: Näringsliv och arbetsmarknad, lärande och utbildning, försörjning samt den upplevda effekten hos de som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun

Av de 17 Globala målen är mål 4 (utbildning) och mål 8 (Arbete, ekonomisk tillväxt), mål 1 (ingen fattigdom) samt delar av mål 9 (Industri, innovationer, infrastruktur) en koppling mellan Agenda2030 och KF mål 2

KF mål 3 Vaggeryds kommun ska vara en plats med hög kunskapsnivå, en aktiv fritid och ett rikt kulturliv - för en god hälsa

Delmål: Medellivslängd, utbildningsnivå, Ohälsotal, folkhälsa, kultur/fritid och friluftsliv samt den upplevda effekten hos de som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun

Av de 17 Globala målen är mål 3 (Hälsa), delar av mål 2 (Ingen hunger), mål 5 (jämsliddhet) samt mål 10 (minskad ojämlikhet) kopplingen mellan Agenda2030 och KF mål 3.

KF mål 4 Vaggeryds kommun ska vara en plats som är attraktiv, trygg och tillgänglig - där alla känner delaktighet och kan påverka.

Delmål: Demokrati, trygghet, alla invånare ska vara en resurs, samt upplevd effekt (Upplevd attraktivitet, upplevd trygghet, upplevd delaktighet, upplevt förtroende och upplevd tillgänglighet) hos de som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun.

Av de 17 Globala målen är mål 16 (Demokrati), delar av mål 17 (Samverkan) kopplingen mellan Agenda2030 och KF mål 4.

FN Barnkonvention

Även FN barnkonvention, lag i Sverige sedan 1 januari 2020, har omhändertagits i målarbetet, dock är kopplingen mellan konventionens olika delar och Agenda2030 ännu under utveckling. FN:s konvention om barnets rättigheter består av 54 artiklar.

Barnrättskommittén har identifierat fyra s.k. grundläggande principer i barnkonventionen.(artiklarna 2, 3, 6 och 12). Principerna ska enligt kommittén vara vägledande vid tolkningen och tillämpningen av de övriga bestämmelserna i konventionen, men har också en självständig betydelse.

En lokal arbetsstes som ännu inte är till fullo testad är att koppla de fyra grundläggande principerna till varsitt fullmäktigemål i syfte att kunna göra en avgränsad uppföljning. De grundläggande principerna är

- Barnets rätt till icke-diskriminering (artikel 2) vars förtydliganden skulle kunna kopplas till fullmäktiges mål 2 kring försörjning och utbildning. Skolplan finns som styrker detta.
- Barnets bästa (artikel 3), skulle kopplas till första målet kring hållbar samhällsutveckling.
- Barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) är naturligt kopplad till folkhälsoperspektivet men även fritidsperspektivet i fullmäktigemål 3
- Barnets rätt att uttrycka sina åsikter och bli hörd (artikel 12) har en bra koppling till fullmäktiges mål 4 kring bl.a. delaktighet.

Fortsatt utveckling av hur FN barnkonvention kan följas upp som en del av hållbarhetsarbetet bör vara en del av kommande planerings och uppföljningsarbete.

Vad Agenda2030 innebär för Vaggeryds kommun

Vaggeryds kommun arbetar med samtliga 17 globala mål och har kopplat de olika globala målen till fyra övergripande lokala mål med delmål och mätpunkter som säkerställer en hållbar utveckling. De 17 globala målen har alla ett lokalt perspektiv där både regioner och kommuner kan bidra.

Mål 1 Ingen fattigdom

Globalt mål 1 Ingen fattigdom handlar för Vaggeryds kommun om att ytterligare minska antalet invånare som inte kan försörja sig och se till att invånare har tillgång till grundläggande välfärd. I samverkan med region och civilsamhället identifieras vilka invånare, inte minst barn, som lever i utsatthet och resurser satsas som hjälper dem att ta sig ur den.

Mål 2 Ingen hunger

Globalt mål 2 Ingen hunger handlar för Vaggeryds kommun om att land- och vattenresurser förvaltas väl samt att bevara viktiga jordbruksmarker, minska matsvinn och säkerställa hälsosam och näringsriktig kost inom skola, vård och omsorg. Måltidsverksamheten bidrar både till gemenskap och mindre risk för undernäring bland äldre. Kommunens kontrollansvar för livsmedelshanteringen innebär också att matens kvalitet säkras.

Mål 3 God hälsa och välbefinnande

Globalt mål 3 God hälsa och välbefinnande handlar ur ett kommunalt perspektiv om hur skolan och den sociala omsorgen fungerar och om hur bostads- och samhällsplaneringen bedrivs, eller i vilken mån det finns kultur- och fritidsaktiviteter för alla, oavsett kön, bakgrund eller socioekonomisk situation. Beroende på hur verksamheterna bedrivs, kan de vara hälsofrämjande eller förebyggande i sig. Vaggeryds kommun har ett gemensamt ansvar tillsammans med regionen för merparten av de välfärdstjänster som har stor påverkan på invånarnas hälsa genom livet och arbetar för en god och jämlik hälsa.

Mål 4 God utbildning

Globalt mål 4 God utbildning handlar om att alla ska få tillgång till avgiftsfri och likvärdig utbildning av god kvalitet genom livet.

I Sverige har vi sedan länge ett väl utbyggt utbildningssystem med skolplikt och avgiftsfri utbildning. Trots detta finns det utmaningar. Bristande likvärdighet, kunskapsskillnader mellan flickor och pojkar och brist på lärare är några av dem. Vaggeryds kommun ansvarar för stora delar av utbildningen. Såväl förskola som grundskola, gymnasium och delar av vuxenutbildningen finansieras med kommunala skattemedel och drivs med både kommunala och fristående huvudmän. Som utbildningsanordnare gäller det att vara uppdaterad på de lokala arbetsmarknadsbehoven så att rätt kompetenser utbildas. Vaggeryds kommun samverkar med regionen som bland annat har ansvar för mödrahälsovård, barnhälsovård och stöd i föräldraskapet, insatser som också har betydelse för hur barn klarar sina studier. Att klara skolan har i sin tur stor betydelse för hälsan, även i vuxen ålder.

Mål 5 Jämställdhet

Globalt mål 5 Jämställdhet handlar om att kvinnor, flickor, män och pojkar ska ha samma rättigheter, villkor och möjligheter att forma sina liv. Flickor och kvinnor ska ha makt över sina egna liv och bestämma över sina egna kroppar. Jämställdhet är en del av det kommunala uppdraget. Det innebär att kommuner och regioner ska ge kvinnor och män, flickor och pojkar, en likvärdig service och främja en jämställd samhällsutveckling. Det är en fråga om mänskliga rättigheter, men det handlar också om kvalitet och effektivitet. Det kräver att verksamheter planeras utifrån både kvinnors och mäns, flickors och pojkars behov och att resurser fördelas likvärdigt mellan könen. Personal inom skola, vård och omsorg behöver bemöta kvinnor och män, flickor och pojkar utan diskriminering och utan stereotypa föreställningar om kön. Vaggeryds kommun har tillsammans med regionen också ett särskilt ansvar att motverka alla former av våld mot kvinnor och flickor. Som arbetsgivare i en kvinnodominerad sektor har kommun och region ett särskilt stort ansvar för kvinnors arbetsvillkor.

Mål 6 Rent vatten och sanitet

Globalt mål 6 Rent vatten och sanitet - Vaggeryds kommun har ansvar för tillgången till dricksvatten och avlopp. Såväl skyddet av vattnet som dricksvattnets kvalitet och hur avloppsvattnet ska renas är reglerat på EU-nivå, men styrs också av flera svenska lagar som till exempel miljöbalken och lagen om allmänna vattentjänster. Trots en god tillgång till vatten och avlopp finns det behov av att förbättra vattenkvaliteten samt minska föroreningar och övergödning i många svenska sjöar och vattendrag. Vaggeryds kommun är ansvarig för att genomföra flertalet av de åtgärder som krävs för att förbättra vattenkvaliteten både i rollen som VA-producent och som granskande myndighet. Kommuner arbetar också för att förebygga problem med vattenbrist och sinande brunnar, vilket perioder av låga grundvattennivåer kan leda till.

Mål 7 Hållbar energi

Globalt mål 7- Hållbar energi

Alternativ 1: Lokala Sveriges definition: Sverige har god tillgång till energi och har en relativt hög andel förnybar energi. Riksdagen beslutade 2018 om målet att 100 procent av elproduktionen ska vara förnybar till 2040, och att energianvändningen ska vara 50 procent mer effektiv år 2025 jämfört med 2005. Kommuner och regioner är stora energianvändare men också stora energiproducenter. Som sådan kan man arbeta aktivt med att i upphandlingar ställa krav och i den egna produktionen se till att följa utvecklingen och använda den senaste tekniken. En omställning av energisystemet pågår genom fortsatt utbyggnad av förnybar energi och utfasning av fossila bränslen inom både elproduktion och fjärrvärme. Energisystemen och elnäten står inför nya utmaningar med varierande energiproduktion från vind och sol och ny efterfrågan på el från transporter, datacentra, industri och samhällsbyggande. Kommuner och regioner använder drygt 20 TWh energi, eller knappt fem procent av Sveriges energianvändning i sina verksamhetslokaler och allmännyttiga bostäder. Det finns en långsiktig positiv trend för energieffektivisering, samtidigt som mer kan göras i både befintliga och nya byggnader. Den regionala och lokala kollektivtrafiken använder ytterligare 4 TWh, där hela 87procent var förnybar energi år 2017

Det har kommit en ny regional klimat- och energistrategi för 2020-2030 som Vaggeryds kommun ställt sig. <https://www.vaggeryd.se/bygga-bo-och-miljo/nyhetsarkiv-bygga-bo-och-miljo/nyheter-bygga-bo-och-miljo/2019-10-29-sa-loser-vi-klimatforandringarna-i-jonkopiings-lan.html>

Även den regionala utvecklingsplanen (RUS) har betydelse för vad mål 7 kan innebära för Vaggeryds kommun där begrepp som energiintensifiering där tillväxten jämförs med använd energi och kan göra det möjligt att följa utvecklingen utan att gå i konflikt med den planerade tillväxten.

Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Globalt mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt handlar om att alla människor ska ha ett arbete med anständiga arbetsvillkor. Det handlar också om att främja inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt. Alla människor som arbetar behöver få en inkomst som går att leva på, som eliminerar fattigdom och främjar ekonomisk tillväxt. Kommuner och regioner stödjer utvecklingen av arbetstillfällen för alla grupper, även de som står långt från arbetsmarknaden. Detta kan ske exempelvis i samverkan med Arbetsförmedlingen, näringslivet och den sociala ekonomin. Kommunerna ansvarar även för kommunal vuxenutbildning (komvux) som bidrar till att människor kan utbilda sig och hitta arbete. Kommuner är också markägare, markförsäljare, planerare, tillståndsgivare och kontrollmyndighet inom många områden som berör flertalet företag. Genom att sköta sina uppdrag objektivt, rättssäkert och professionellt skapar man bästa förutsättningar för näringslivet att bedriva sin verksamhet och växa.

Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Globalt mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur handlar om att bygga motståndskraftig infrastruktur, främja hållbar och inkluderande industrialisering samt uppmuntra innovationer. Fungerande infrastruktur är grundläggande för att samhället ska fungera. Genom investeringar i långsiktigt hållbara transportsystem, förnybar energi samt ökad tillgång till kunskap kan fler samhällen skapa positiv utveckling när det gäller hälsa, ekonomisk tillväxt samt tillgång till utbildning som kan lyfta människor ur utanförskap

Bilaga 2 Intern remiss 2 Agenda2030 förtydligande

Samtidigt behöver den industriella utvecklingen ta hänsyn till miljön. Resurseffektivisering, ny teknik och innovationer har stor betydelse för att framtidens industri ska vara hållbar.

Kommuner och regioner är stora investerare i infrastruktur. System för vatten och avlopp och kollektivtrafik är några exempel. Genom upphandling kan utvecklingen styras mot innovation av exempelvis renare och smartare teknik. Genom rätt agerande kan utvecklingen styras mot en mer hållbar riktning. Kommunernas ansvar för viss tillsyn av olika verksamheter kan också bidra till en hållbar utveckling av såväl näringsliv som offentligt finansierade verksamheter. Möjligheten till samverkan med universiteten i olika sammanhang innebär också att ny kunskap kan bidra till innovationer.

Mål 10 Minskad ojämlikhet

Globalt mål 10 Minskad ojämlikhet handlar om att minska ojämlikheter mellan olika grupper i befolkningen, ojämlikheter relaterade till kön, ålder, etnicitet, ekonomiska förutsättningar och social status ökar. Ojämlikhet skapar grogrund för konflikter, sjukdomar och miljöförstöring. För att samhällen ska kunna utvecklas rättvist och hållbart krävs en jämnare fördelning av makt och resurser.

Vaggeryds kommun har genom sitt ansvar för skola, omsorg och socialt stöd goda möjligheter att motverka ojämlikhet mellan olika individer och grupper av både barn och vuxna. Fullföljande av grundläggande utbildning är en av flera viktiga faktorer för minskad ojämlikhet. Regionen kan också inom bland annat vården och kollektivtrafiken motverka ojämlikheter vad gäller hälsa och transportmöjligheter. Det kommunala utjämnningssystemet är tänkt att ge likvärdiga förutsättningar för välfärd oavsett var i landet vi befinner oss. Trots detta finns det utmaningar i att erbjuda en likvärdig offentlig service i kommunerna och regionerna på grund av varierande befolkningssammansättning och andra förutsättningar.

Bostads- och samhällsplanering samt kultur och fritidsaktiviteter är andra viktiga områden i arbetet för att motverka ojämlikhet.

Mål 11 Hållbara städer

Globalt mål 11 Hållbara städer handlar om att göra städer och samhällen säkra, inkluderande och hållbara men utgår också från platsens unika förutsättningar. En ökad befolkning kan öka behovet av tillgång till sjukvård, utbildning och jobb, men innebär även en påfrestning på miljön.

Vaggeryds kommun ansvarar för samhälls- och bostadsplanering, för vatten, avlopp och delar av transportinfrastrukturen. Den vägledande översiktsplaneringen är viktig för att skapa en hållbar utveckling. I översiktsplanen talar kommunen om hur den vill att stad och land ska utvecklas. Kommunerna har också ett ansvar för att i samverkan med region och länsstyrelse ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen och ha mål för bostadsbyggande enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Globalt mål 11 Hållbara städer handlar ur ett kommunala perspektiv om att skapa överkomliga bostäder åt alla, skapa hållbara transportsystem, skydda natur- och kulturarvet och förebygga samt skapa minska effekten av katastrofer. Det handlar också om att minska samhällens negativa miljöpåverkan, säkra tillgång till grönområden och stödja uppbyggnad av hållbara och motståndskraftiga byggnader.

Mål 12 Konsumtion och produktion

Globalt mål 12 handlar om att säkerställa strukturer som bidrar till mer hållbar konsumtion och produktion. Individen kommer att få bättre levnadsstandard men det kommer också att innebära ökad konsumtion av resurser och produktion av varor och tjänster. Användandet av våra naturresurser är redan ohållbart och har negativ effekt på vår miljö och människors hälsa.

Matsvinnet ska halveras, kemikaliernas negativa påverkan ska minska och vårt avfall ska både minska och återvinnas i högre utsträckning.

Våra utsläpp av växthusgaser som beror på konsumtion är höga. Vi behöver också arbeta med att fasa ut farliga kemikalier. En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi är ett av regeringens fokusområden i

handlingsplanen för Agenda. 2018 tillsattes en delegation för cirkulär ekonomi. Nya regler för producentansvaret vad gäller förpackningsinsamling och krav på att kommunerna ska erbjuda matavfallsinsamling har beslutats som ska göra det lättare för fler att återvinna mer.

Kommuner och regioner är stora konsumenter och upphandlar varje år varor och tjänster för miljardbelopp. Genom att använda olika upphandlingsinstrument kan regioner och kommuner skapa innovationsdriven utveckling av såväl sina egna som sina leverantörers verksamheter i en hållbar riktning. Vaggeryds kommun och SÅM (Samverkan-Återvinning-Miljö) ansvarar också för stora delar av avfallshanteringen. I Sverige återvinner vi stora delar av avfallet. Att ta tillvara resurser i avfallet genom återvinning och att avgifta kretsloppet genom att samla in farligt avfall är avgörande för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen och ligger i linje med flera av målen i Agenda 2030, bland annat mål 12. Konsument rådgivning och energi- och klimatrådgivning är andra tjänster som kommuner erbjuder invånarna.

Mål 13 Klimatförändringar

Globalt mål 13 handlar om att bekämpa klimatförändringarna. Effekterna av klimatförändringarna påverkar oss alla, men de som lever i utanförskap drabbas hårdast. Förändrat klimat orsakar bland mycket annat torka, vattenbrist, översvämningar, naturkatastrofer och kollapsade ekosystem. De innebär hot mot människors hälsa och säkerhet.

Nationellt har under senare år har utsläppen från transporterna stått stilla trots ökade biobränslen på grund av fler transporter. Riksdagen beslutade 2017 om en klimatlag och ett klimatpolitiskt ramverk där Sverige år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser.

Vaggeryds kommun har ett ansvar vid planeringen att ta hänsyn till klimatrisker. Att klimatanpassa den fysiska planeringen innebär både att förebygga och minimera riskerna för naturolyckor. Kommuner och regioner har stora möjligheter och utmaningar att minska sin klimatpåverkan och anpassa sig till ett förändrat klimat. Arbetet för minskad klimatpåverkan i kommuner och regioner sker inom många områden. Det gäller exempelvis infrastrukturplanering och satsningar på kollektivtrafik, cykel, parkeringspolicy och trafikplanering. Att minska energianvändningen i byggnader sparar både pengar och miljö. Kommunernas och regionernas arbete ger stora resultat. Men det finns fortfarande ytterligare skäl att spara. Stora möjligheter finns också inom samhällsplanering och offentlig upphandling och i samspel med näringsliv och invånare.

Mål 14 Hav och marina resurser

Globalt mål 14 Hav och marina resurser handlar om att bevara och använda världens hav, sjöar och marina resurser på ett hållbart sätt. Haven förser oss med ovärderliga naturresurser som används till bland annat mat, läkemedel och biobränslen. Haven absorberar en stor del av den koldioxid och den värme vi släpper ut. Det är viktigt att skydda marina områden och den biologiska mångfalden för att haven ska må bra. Konkret handlar det om att minska nedskräpning, förorening, försurning och övergödning, att skydda och förvalta marina ekosystem samt reglera fisket så att bestånden kan återställas. Det handlar också om innehåller också målsättningar att låta de småskaliga fiskarna få tillgång till marknader, öka kunskap och forskning kring havsteknik och marina frågor. Överfiske, utsläpp av näringsämnen och industriutsläpp har sedan århundraden bidragit till nedbrytningen av den ekologiska balansen. Det finns åtgärdsprogram inom havsmiljö- och vattenförvaltning - med åtgärder som kommuner och myndigheter behöver utföra.

Vattenrening är ett exempel på frågor som kommuner och regioner arbetar med, där avloppsrening är en viktig del. Vaggeryds kommun har också tillsynsansvar när det gäller vattenkvalitet. Det finns kommuner som tillsammans med lokala aktörer anlägger våtmarker som renar vatten, jämnar ut flöden, ökar den biologiska mångfalden och på så sätt bidrar till att nå mål 14.

Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald

Globalt mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald handlar om att genom hållbar markanvändning, stoppa förlusten av den biologiska mångfalden och stärka ekosystemen. Ett långsiktigt bevarande och nyttjande av ekosystemen är såväl en svensk som global utmaning. Avvägningen mellan att bevara och stärka den biologiska

Bilaga 2 Intern remiss 2 Agenda2030 förtydligande

mångfalden och dess ekosystemtjänster som vi är beroende av och tillåta uttag av naturresurser för världens växande ekonomier är intressekonflikter som måste hanteras.

Nationellt handlar av utmaningarna om att samtidigt som bioekonomin stärks utveckla ett hållbart skogsbruk, minska förlusten av biologisk mångfald, hindra utbredningen av invasiva arter och öka restaureringen av våtmarker. 68 procent av Sveriges yta består av skog. De två naturtyper som har sämst utveckling är jordbrukslandskapet och marina miljöer. Där finns störst antal hotade arter. Ett nationellt skogsprogram och strategi och etappmål för ekosystemtjänster och biologisk mångfald beslutades av regeringen under 2018.

Kommunerna kan besluta att ett mark- eller vattenområde kan bli naturreservat om det behövs för att bevara biologisk mångfald eller vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. Kommuner och regioner är också stora markägare och kan i den rollen vidta åtgärder för att återställa våtmarker, stärka ekosystemtjänsterna och motverka minskningen av biologisk mångfald. Kommunerna kan också ta tillvara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.

Mål 16 Fredliga, inkluderande och rättvisa samhällen

Globalt mål 16 syftar till att främja fredliga, inkluderande och rättvisa samhällen. Alla människor har rätt till frihet och möjlighet att påverka sina egna liv oberoende av etnicitet, kön, religion eller sexuell läggning. Alla människor har rätt att leva i fred och säkerhet utan rädsla för våld och förtryck. Det är främst kommuner och regioner som möter medborgarna i deras kontakt med samhället. Att kommunernas verksamheter fungerar rättssäkert och motverkar korruption bidrar till att behålla en tilltro till samhällets institutioner. Demokrati och medborgarnas delaktighet är fundament i den kommunala och regionala strukturen.

Mål 17 Genomförande och partnerskap

Globalt mål 17 Genomförande och partnerskap handlar ur kommunalt perspektiv om att främja överföring och spridning av miljövänlig teknik och bistå i kapacitetsuppbyggnad. För att uppnå mål 17 krävs partnerskap mellan offentlig sektor, privat sektor och civilsamhället. Kommuner och regioner samverkar trots sin rätt till självbestämmande ofta både sinsemellan men också med näringslivet, akademien, civilsamhället och medborgarna. Krav på samverkan med olika grupper finns också inbyggd i viss lagstiftning. Kommuner och regioner bidrar till måluppfyllelse av de globala målen hemmavid, men också i andra länder genom att de upphandlar varor som är producerade utomlands. Genom att genomföra medvetna upphandlingar kan kommuner och regioner bidra positivt till agendan även utanför landets gränser. För att klara av välfärdsuppdraget är kommuner och regioner beroende av bred samverkan.